

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ BÉ NHUNG

**QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH CẦU VÒNG
XÃ SONG VÂN, HUYỆN TÂN YÊN, TỈNH BẮC GIANG**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ CHUYÊN NGÀNH
QUẢN LÝ VĂN HÓA**

Mã số: 8319042

Hà Nội, 2019

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Lê Hồng Lý

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ tại Trường
ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào hồi: ngày tháng năm 2017

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Thư viện trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Cụm di tích Cầu Vòng là cả một quần thể gồm nhiều di tích cổ như: Đình, chùa, đền, nghề Vòng. Ngày 10/5/2012, Cụm di tích là một trong 23 điểm di tích những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế được Thủ tướng Chính phủ ký Quyết định số 548/QĐ-TTg về việc xếp hạng di tích Quốc gia đặc biệt.

Trong những năm qua, cụm di tích đã được nhân dân địa phương chăm sóc và bảo quản tốt; công tác bảo tồn và phát huy giá trị của di tích được địa phương thực hiện đúng theo quy định. Tuy nhiên công tác quản lý cụm di tích vẫn còn bộc lộ nhiều hạn chế như đội ngũ cán bộ trình độ quản lý chưa cao; công tác quản lý di tích chưa được địa phương quan tâm nhiều...

Chính vì vậy, việc nghiên cứu về thực trạng công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng để đưa ra những giải pháp phù hợp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích là một việc làm cấp thiết trong giai đoạn hiện nay. Do đó tác giả đã lựa chọn đề tài **“Quản lý cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang”** làm luận văn thạc sĩ của mình.

2. Lịch sử nghiên cứu

Qua nghiên cứu, tìm hiểu, đến thời điểm thực hiện luận văn này, hiện nay tác giả luận văn chưa thấy có công trình nào đi sâu nghiên cứu về cụm di tích và cũng chưa có đề tài nào nghiên cứu thực trạng quản lý cụm di tích Cầu Vòng. Tuy nhiên, những công trình nghiên cứu ở trên là cơ sở giúp cho tác giả tham khảo để hoàn thành luận văn này. Do đó luận văn mà tác giả thực hiện không thấy có sự trùng hợp với những công trình nghiên cứu của các tác giả trong và ngoài nước đã công bố trước đó.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu thực trạng công tác quản lý cụm di tích hiện nay, đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý cụm di tích Cầu Vòng.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu cơ sở lý luận và cơ sở pháp lý về quản lý DTLS-VH.
- Nghiên cứu tổng quan về cụm di tích Cầu Vòng.
- Nghiên cứu vai trò tự quản của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích.
- Đánh giá thực trạng công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng.
- Đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

- Luận văn đi sâu khảo sát, nghiên cứu về công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi không gian*: Nghiên cứu công tác quản lý trong không gian cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

- *Phạm vi thời gian*: Nghiên cứu thực trạng công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng từ năm 2012 đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

- *Phương pháp tổng hợp và phân tích tài liệu*: Từ những tài liệu đã thu thập được tác giả tiến hành tổng hợp và phân tích từ đó rút ra những kết luận trong việc đánh giá thực trạng công tác quản lý cụm di tích.

- *Phương pháp khảo sát, điền dã thực địa*: Tác giả đã trực tiếp đi khảo sát, điền dã xuống cụm di tích để điều tra thực trạng công tác quản lý, chụp ảnh tư liệu cụm di tích và phỏng vấn những cá nhân có liên quan tới di tích.

- *Phương pháp tiếp cận liên ngành*: Tác giả đã kết hợp phương pháp tiếp cận của các ngành như: Sử học, văn hóa học, xã hội học, khảo cổ học... để triển khai, nghiên cứu đối tượng của luận văn.

- *Phương pháp so sánh*: Phương pháp so sánh được dùng để so sánh một số cách thức quản lý giữa các địa phương để tìm ra được những điểm mạnh, điểm yếu cần khắc phục trong việc xây dựng, tổ chức bộ máy quản lý một cách hợp lý và có hiệu quả cao.

6. Những đóng góp của luận văn

- *Giá trị về mặt khoa học*: Luận văn là cơ sở khoa học giúp cho các cấp lãnh đạo của huyện Tân Yên, UBND xã Song Vân có giải pháp phù hợp trong việc đổi mới công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng trong thời gian tới.

- *Giá trị về mặt thực tiễn*: Bước đầu cung cấp thông tin, nguồn tư liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, tìm hiểu về cụm di tích; là nguồn tư liệu tham khảo cho công tác quản lý DTLs-VH của huyện Tân Yên trong thời tới.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn được chia làm 03 chương cụ thể như sau:

Chương 1: Một số vấn đề chung về quản lý di tích và tổng quan về cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

Chương 2: Thực trạng công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

Chương 1
MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH VÀ TỔNG QUAN
VỀ CỤM DI TÍCH CẦU VÒNG, XÃ SONG VÂN, HUYỆN TÂN YÊN,
TỈNH BẮC GIANG

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Quản lý và Quản lý nhà nước về văn hóa

1.1.1.1. Quản lý

Quản lý là đối tượng nghiên cứu của rất nhiều ngành khoa học, mỗi ngành khoa học lại tiếp cận ở các góc độ khác nhau.

1.1.2. Quản lý nhà nước về văn hóa

Quản lý nhà nước về văn hóa là hoạt động của bộ máy nhà nước trong lĩnh vực hành pháp nhằm giữ gìn, xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam. Hay nói cách khác, quản lý nhà nước về văn hóa là quản lý các hoạt động văn hóa bằng chính sách và pháp luật nhằm đảm bảo sự phát triển của nền văn hóa dân tộc.

1.1.2. Di sản văn hóa và Quản lý nhà nước về di sản văn hóa

1.1.2.1. Di sản văn hóa

DSVH chính là những tài sản vô cùng quý giá mà chúng ta được kế thừa từ thế hệ trước, nó chính là thành quả của lịch sử hàng nghìn năm đấu tranh dựng nước và giữ nước của toàn dân tộc qua các thế hệ

1.1.2.2. Quản lý nhà nước về di sản văn hóa

Quản lý nhà nước về DSVH chính là sử dụng các công cụ quản lý một cách hiệu quả tác động đến đối tượng bị quản lý nhằm đạt được mục tiêu bảo vệ các yếu tố gốc cấu thành giá trị DSVH, đồng thời phát huy giá trị phục vụ cho sự phát triển kinh tế, xã hội, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa của người dân trong xã hội đương thời.

1.1.3. Di tích và cụm di tích

1.1.3.1. Di tích

Di tích chính là những bằng chứng sống có ý nghĩa quan trọng, minh chứng về lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc ta. Di tích giúp cho con người chúng ta biết được cội nguồn, nguồn gốc của dân tộc mình, hiểu về truyền thống lịch sử, văn hoá của đất nước và có tác động ngược trở lại tới việc hình thành nhân cách con người Việt Nam.

1.1.3.2. Cụm di tích

Cụm di tích là tập hợp những công trình minh chứng cho một thời kỳ lịch sử cụ thể, chúng ở liền kề nhau trong cùng một địa điểm hoặc một vùng đất cụ thể để tạo thành một cụm di tích liên hoàn. Và ở trong luận văn thì đối tượng nghiên cứu của Luận văn là cụm di tích Cầu Vòng, trong cụm di tích Cầu Vòng có rất nhiều các di tích như: Đình, đền, chùa và nghề Vòng. Đây là một cụm di tích được sắp xếp đăng đối theo trục thần đạo tương ứng theo

lối tiền thân hậu phật, đình trước, chùa sau trên cùng một thửa đất thuộc thôn Ngò, xã Song vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

1.1.4. Di tích lịch sử - văn hóa và Di tích quốc gia đặc biệt

1.1.4.1. Di tích lịch sử - văn hóa

DTLS-VH là một trong những bộ phận quan trọng của DSVH dân tộc, là những tài sản vô cùng quý giá mà cha ông ta đã để lại cho các thế hệ con cháu mai sau.

1.1.4.2. Di tích quốc gia đặc biệt

Các di tích được công nhận là di tích cấp quốc gia đặc biệt là những di tích được hình thành từ hoạt động lao động sáng tạo của con người trong quá trình dựng nước và giữ nước. Trải qua thời gian những di tích đó được tồn tại đến ngày hôm nay và nó mang những giá trị có tính chất tiêu biểu, đặc trưng về lịch sử văn hóa, khoa học cho cả một đất nước nên được công nhận là di tích quốc gia đặc biệt.

1.1.5. Nội dung quản lý nhà nước về di tích lịch sử - văn hóa

Nội dung quản lý nhà nước về DSVH được đề cập cụ thể tại điều 54 và điều 55. Tại điều 54, mục 1, chương 5 của *Luật DSVH ban hành năm 2001 và sửa đổi, bổ sung năm 2009*. Tuy nhiên, căn cứ vào điều kiện thực tế của địa phương, qua khảo sát thực địa, từ nội dung quy định của điều 54 Luật DSVH, tác giả đã xem xét thực trạng quản lý cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang ở chương 2 của Luận văn gồm những hoạt động sau đây:

1. Triển khai, thực hiện các văn bản quy hoạch, kế hoạch, đề án, dự án, chính sách bảo tồn và phát huy giá trị về di tích;
2. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục trong nhân dân về pháp luật bảo vệ di tích;
3. Tổ chức các hoạt động nghiệp vụ nhằm bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích;
4. Công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ có trình độ chuyên môn về quản lý di tích;
5. Huy động, quản lý và sử dụng các nguồn lực trong di tích;
6. Tổ chức quản lý các dịch vụ;
7. Thanh tra, kiểm tra và khen thưởng.

1.2. Các văn bản quản lý về di tích lịch sử - văn hóa

1.2.1. Văn bản của Trung ương

1.2.2. Văn bản của Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Giang, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang

1.2.2.1. Văn bản của Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Giang

1.2.2.2. Văn bản của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang

1.2.3. Văn bản của Ủy ban nhân dân huyện Tân Yên

1.3. Khái quát về cụm di tích Cầu Vòng

1.3.1. Xã Song Vân

Xã Song Vân là một xã miền núi nằm ở phía Tây của huyện Tân Yên tỉnh Bắc Giang. Xã Song Vân là một vùng đất cổ, Song Vân là vùng đất cổ, có bề dày lịch sử với truyền thống yêu quê hương, yêu đất nước, đoàn kết lao động kẻ thù xâm lược. Hiện nay, xã Song Vân có tổng số 25 di tích, trong đó có 5 di tích xếp hạng trong đó có cụm di tích Cầu Vòng và có 13 lễ hội truyền thống.

1.3.2. Đặc điểm cụm di tích Cầu Vòng

Cụm di tích Cầu Vòng gồm quần thể di tích: Đình, đền, chùa, nghề. Năm 2012 cụm di tích được Thủ tướng Chính phủ xếp hạng là một trong 23 điểm DTLS những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế. Cụm di tích được xây dựng từ thời Hậu Lê, tuy nhiên trải qua thăng trầm của lịch sử nay các di tích đã được trùng tu, tu sửa qua nhiều giai đoạn nhưng vẫn giữ được nét cổ kính của các di tích cổ. Đình, đền Vòng thờ hai đức thánh Cao Sơn – Quý Minh, 18 vị quận công họ Dương và các tướng sĩ của nghĩa quân Yên Thế. Nghè Vòng thờ 18 vị quận công họ Dương và Nữ tướng Cao Xuân Lộc. Chùa Vòng thờ Phật.

1.3.3. Giá trị của cụm di tích Cầu Vòng

1.3.3.1. Giá trị lịch sử

Là điểm di tích ghi dấu nhiều sự kiện lịch sử gắn liền với các cuộc khởi nghĩa thời Nguyễn, đặc biệt là cuộc khởi nghĩa Yên Thế chống lại thực dân Pháp cuối thế kỷ 19.

1.3.3.2. Giá trị văn hóa, khoa học

Là trung tâm sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo, nơi tôn thờ những người có công với dân, với nước và nơi tổ chức lễ hội truyền thống của nhân dân địa phương từ xưa tới nay. Là địa điểm để giáo dục thực tế, nơi thăm quan, nghiên cứu khoa học hấp dẫn cho mọi đối tượng khách thăm quan.

1.3.3.3. Giá trị nghệ thuật, thẩm mỹ

Tổng thể kiến trúc cụm di tích Cầu Vòng là sản phẩm tài hoa của các nghệ nhân xưa, được xây dựng từ thời Hậu Lê; Cụm di tích được xây dựng theo lối tiền thân hậu phật và Cụm di tích hiện còn lưu giữ nhiều di vật quý, đa dạng, phong phú về cả chủng loại và chất liệu...

1.3.4. Vai trò của quản lý cụm di tích Cầu Vòng với phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương

Hiện nay, việc phát triển kinh tế sẽ hài hòa với phát triển xã hội, giúp kiềm chế về phân hóa giàu nghèo, khác với việc phát triển, tăng trưởng kinh tế đơn thuần. Do đó, cụm di tích Cầu Vòng nếu được UBND xã Song Vân quan tâm, đầu tư và quản lý tốt thì sẽ biến cụm di tích thành địa điểm phát triển du lịch văn hóa tâm linh của địa phương từ đó sẽ tạo công ăn việc làm, thu hút được các nguồn đầu tư, nâng cấp được hệ thống cơ sở hạ tầng địa phương và kéo theo đó sẽ giúp thúc đẩy các lĩnh vực kinh tế khác có liên quan như sản xuất nông nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, giao thông vận tải,

thực phẩm...phát triển. Vì vậy, hoạt động quản lý cụm di tích Cầu Vòng nói riêng và quản lý DTLS-VH nói chung có ý nghĩa vô cùng to lớn đối với sự phát triển của địa phương và của toàn xã hội.

Tiểu kết

Tại chương 1, tác giả đã hệ thống lại những vấn đề chung về quản lý di tích, làm rõ những khái niệm liên quan và tập hợp lại các văn bản thể hiện chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước. Đây chính là những nền tảng để những nhà quản lý triển khai và thực hiện có hiệu quả công tác quản lý các DTLS-VH, trong đó có cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân, huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang.

Bên cạnh đó, trong chương 1 tác giả đã khái quát tổng quan về xã Song Vân và cụm di tích Cầu Vòng; giới thiệu về vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, lịch sử hình thành và những nét đặc trưng về phong tục tập quán, sinh hoạt dân gian của vùng đất và con người nơi đây.

Với những nội dung trên nhằm phục vụ cho tác giả thực hiện đề tài Quản lý cụm di tích Cầu Vòng và đây cũng chính là cơ sở để tìm hiểu về thực trạng cũng như đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng.

Chương 2

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH CẦU VÒNG XÃ SONG VÂN, HUYỆN TÂN YÊN, TỈNH BẮC GIANG

2.1. Chủ thể quản lý cụm di tích Cầu Vòng

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

2.1.1.1. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang

Sở VH TT & DL là cơ quan chuyên môn thuộc UBND tỉnh; thực hiện chức năng tham mưu, giúp UBND tỉnh quản lý nhà nước về văn hóa, gia đình, thể dục, thể thao, du lịch và quảng cáo theo quy định của pháp luật; các dịch vụ công thuộc lĩnh vực quản lý của Sở và thực hiện một số nhiệm vụ, quyền hạn theo phân công hoặc ủy quyền của UBND tỉnh, Chủ tịch UBND tỉnh. Về cơ cấu tổ chức của SVH TT & DL tỉnh Bắc Giang hiện nay bao gồm: 1 Giám đốc, 4 Phó Giám đốc. Giúp việc trực tiếp cho Sở VH TT & DL tỉnh Bắc Giang trong quản lý nhà nước về D TLS-VH và Danh lam thắng cảnh là các đơn vị sau: Phòng Quản lý DSVH (phòng chuyên môn thuộc Sở) và Bảo tàng tỉnh Bắc Giang (đơn vị sự nghiệp trực thuộc Sở).

2.1.1.2. Bảo tàng tỉnh Bắc Giang

Bảo tàng tỉnh Bắc Giang là đơn vị sự nghiệp công lập, trực thuộc Sở VH TT & DL tỉnh Bắc Giang. Về cơ cấu tổ chức hiện nay của Bảo tàng tỉnh hiện nay bao gồm 01 Giám đốc và 02 Phó Giám đốc. Có 02 Phòng chuyên môn trực tiếp giúp Giám đốc Bảo tàng tham mưu Sở VH TT & DL thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn về DSVH đó là: Phòng Nghiên cứu và Tuyên truyền; Phòng Tu bổ và Tôn tạo di tích.

2.1.1.3. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Tân Yên

Phòng VH & TT huyện là cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp huyện; thực hiện chức năng tham mưu, giúp UBND cấp huyện quản lý nhà nước về: Văn hoá, gia đình, thể dục, thể thao, du lịch và quảng cáo; báo chí; xuất bản; bưu chính; viễn thông; công nghệ thông tin; phát thanh truyền hình; thông tin cơ sở; thông tin đối ngoại và hạ tầng thông tin trên địa bàn; thực hiện một số nhiệm vụ, quyền hạn theo sự ủy quyền của UBND huyện và theo quy định của pháp luật. Phòng VH & TT gồm có 05 cán bộ, công chức, trong đó có 04 biên chế và 01 hợp đồng công việc, 100% cán bộ công chức của phòng đều có trình độ đại học và tốt nghiệp ở các chuyên ngành khác nhau như về bảo tàng, kinh tế nông nghiệp, sư phạm tin học, công tác xã hội, quản lý nhân sự...

2.1.1.4. Ủy ban nhân dân xã Song Vân

Theo Quyết định số 32/2018/QĐ-UBND, ngày 13/12/2018 của UBND tỉnh Bắc Giang V/v ban hành Quy định phân cấp và trách nhiệm quản lý D TLS-VH, danh lam thắng cảnh; công trình tín ngưỡng, tôn giáo có tiềm năng phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Bắc Giang, UBND xã Song Vân: Chịu trách nhiệm quản lý trực tiếp các di tích trên địa bàn theo quy định.

Giúp việc cho UBND xã Song Vân thực hiện các nhiệm vụ trên là 01 đồng chí công chức phụ trách mảng văn hóa xã. Bộ phận này chỉ có duy nhất một công chức tham mưu cho UBND xã thực hiện nội dung này. Về trình độ chuyên môn, công chức phụ trách mảng văn hóa xã có trình độ đại học, tuy nhiên không phải chuyên ngành về quản lý văn hóa...vì vậy việc tham mưu về công tác quản lý và phát huy giá trị DSVH còn hạn chế.

2.1.1.5. Ban Quản lý cụm di tích Cầu Vòng

Hiện nay, Ban Quản lý Cụm di tích gồm có 11 thành viên được thành lập và kiện toàn *theo Quyết định số 62/QĐ-UBND ngày 29/3/2019 của UBND xã Song Vân*. Theo chức năng, nhiệm vụ được phân công Ban Quản lý cụm di tích Cầu Vòng có nhiệm vụ: Giúp UBND xã quản lý, bảo vệ, khai thác và phát huy giá trị cụm di tích được giao quản lý theo quy định; Chủ động thực hiện các biện pháp bảo vệ, phòng ngừa, ngăn chặn và kịp thời thông báo cho cơ quan quản lý cấp trên trực tiếp hoặc cơ quan có thẩm quyền các hành vi vi phạm đến cụm di tích, các nguy cơ ảnh hưởng đến sự an toàn và cảnh quan môi trường của cụm di tích; Chịu trách nhiệm trực tiếp khi để xảy ra vi phạm pháp luật tại cụm di tích...

2.1.2. Chủ thể quản lý cộng đồng dân cư

Chủ thể cộng đồng đóng vai trò rất quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích Cầu Vòng. Chủ thể cộng đồng nơi đây có trách nhiệm tham gia vào việc bảo vệ an toàn cho di tích; việc tu bổ, tôn tạo; việc đào tạo tại chỗ những người dân có tay nghề, có kiến thức hiểu biết về di tích để trực tiếp tham gia vào hoạt động bảo tồn di tích...Đặc biệt, theo tìm hiểu của tác giả, hiện nay tại cụm di tích Cầu Vòng nhằm phát huy tối đa vai trò của chủ thể cộng đồng nơi đây tham gia vào công tác quản lý cụm di tích, UBND xã Song Vân và Ban Quản lý cụm di tích giao cho Hội các cụ bản tự đình, chùa Vòng trực tiếp quản lý, trông nom, chăm sóc. Hội các cụ có trách nhiệm bảo tồn và xây dựng khu di tích đình, chùa Vòng ngày càng tốt đẹp, khang trang hơn; Bảo vệ đình, chùa, bảo vệ môi trường sinh thái cảnh quan đình, chùa xanh, sạch, đẹp...Như vậy, chủ thể cộng đồng nơi đây được UBND xã Song Vân quan tâm và phát huy tối đa vai trò của họ trong việc tham gia vào công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích.

2.1.3. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý

Các chủ thể quản lý cụm di tích Cầu Vòng luôn có sự phối hợp với nhau như: Phòng VH&TT là cơ quan chuyên môn, tham mưu, giúp UBND huyện thực hiện chức năng quản lý nhà nước trên địa bàn huyện về quản lý DTLs-VH. UBND xã Song Vân là cơ quan chịu trách nhiệm cao nhất quản lý nhà nước về DTLs-VH trên địa bàn xã. Ban Quản lý cụm di tích thực hiện chức năng quản lý trực tiếp các hoạt động liên qua đến cụm di tích. Hội các cụ bản tự đình, chùa Vòng luôn có sự phối hợp tương đối chặt chẽ với nhau trong việc chăm nom, bảo vệ di tích, giữ gìn cảnh quan môi

trường, tu bổ tôn tạo đến các công việc tổ chức lễ hội, quản lý các nguồn thu - chi, giữ gìn an ninh trật tự...Nếu có vấn đề bất thường xảy ra trong cụm di tích đều thông tin tới các thành viên trong Hội bản tự và báo báo với chính quyền địa phương để xử lý kịp thời. Ngoài ra, còn có phối hợp trong công tác huy động lực lượng, nguồn lực, công tác tuyên truyền về các giá trị lịch sử, văn hóa của cụm di tích và các hoạt động phối hợp khác với chính quyền địa phương để công tác quản lý cụm di tích đạt hiệu quả.

2.2. Các hoạt động quản lý cụm di tích Cầu Vòng

2.2.1. Triển khai, thực hiện các văn bản quy hoạch, kế hoạch, đề án, dự án, chính sách bảo tồn và phát huy giá trị về di tích

Để thực hiện nội dung này, những năm qua, UBND huyện cũng như UBND xã Song Vân đã triển khai rất tích cực bằng những việc làm cụ thể như: Triển khai thực hiện công tác Quy hoạch đã được huyện tập trung chỉ đạo thường xuyên nhằm phục vụ cho công tác phát triển du lịch và phát huy giá trị của các di tích; Tích cực xây dựng và ban hành các văn bản nhằm đưa ra những chính sách cụ thể để bảo tồn loại hình DSVH; xây dựng và ban hành các chính sách của cấp trên về bảo tồn, tu bổ các DTLS-VH. Như vậy, nhìn chung, công tác triển khai thực hiện các văn bản quy hoạch, kế hoạch... về bảo tồn, tu bổ di tích được huyện và cơ sở quan tâm, tính đến năm 2019 có 100% di tích xếp hạng trên địa bàn được khoanh vùng bảo vệ, riêng 12 di tích cấp quốc gia đặc biệt được cắm mốc giới và quy hoạch chi tiết theo chương trình của Trung ương, tỉnh; 67/92 di tích xếp hạng được cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất; 100% các di tích tu bổ, tôn tạo được thực hiện theo đúng quy định...

2.2.2. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục trong nhân dân về pháp luật bảo vệ di tích

Trong những năm qua, nhằm triển khai các hoạt động tuyên truyền các văn bản của Nhà nước và để quảng bá hình ảnh di tích trên địa bàn, được sự chỉ đạo của UBND huyện, Phòng VH&TT huyện, UBND xã Song Vân đã chỉ đạo Đài truyền thanh xã biên tập và phát trên hệ thống truyền thanh của xã để nhân dân trên địa bàn được biết. Tổ chức lồng ghép tuyên truyền, phổ biến những văn bản đó thông qua hội nghị tập huấn của các ban, ngành, đoàn thể của xã để phổ biến cho toàn thể đoàn viên, hội viên.... Đặc biệt, khi có văn bản mới, UBND xã đều tham mưu cho Đảng ủy xã lồng ghép triển khai quán triệt văn bản đó tại Hội nghị thông tin thời sự hàng tháng cho đối tượng là Bí thư chi bộ trên địa bàn xã và thành viên Ban QLDT các di tích xếp hạng lên nghe để hiểu hơn về các văn bản đó để về áp dụng cho hiệu quả. Thông qua các nội dung và hình thức tuyên truyền nhận thức của cán bộ và các tầng lớp nhân dân được nâng lên rõ rệt. Từ năm 2012 đến nay trên địa bàn huyện cũng như trong cụm di tích Cầu Vòng không có tổ chức, cá nhân nào vi phạm các quy định của nhà nước về quản lý DTLS-VH; hầu như

không còn tình trạng người dân tự ý tu sửa di tích mà không xin phép các cơ quan có thẩm quyền; việc sử dụng đồng tiền công đức được quản lý chặt chẽ hơn; hoạt động XHH về bảo tồn di tích ngày càng phát huy hiệu quả góp phần chống xuống cấp các di tích trên địa bàn.

2.2.3. Tổ chức các hoạt động nghiệp vụ nhằm bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích

2.2.3.1. Công tác nghiên cứu, sưu tầm và giới thiệu về cụm di tích

Hoạt động nghiên cứu và giới thiệu về cụm di tích là một nhiệm vụ rất quan trọng trong công tác quản lý và bảo vệ di tích. Do đó, xác định được tầm quan trọng của hoạt động này, trong những năm qua UBND xã Song Vân thực hiện nghiêm túc nhiệm vụ này như: Chủ động phối hợp với Ban QLDT tỉnh triển khai viết hồ sơ khoa học di tích, phiên âm, dịch nghĩa những tư liệu Hán Nôm. Năm 2012, phối hợp với Phòng VH&TT huyện nghiên cứu biên soạn nội dung giới thiệu về cụm di tích in trên Giấy công đức. Năm 2014, phối hợp với Bảo tàng tỉnh Bắc Giang quay phim, ghi hình về lễ hội đình Vòng để làm tư liệu xin Bộ VH&TT&DL công nhận lễ hội là DSVH phi vật thể cấp quốc gia và năm 2015, lễ hội được Bộ VH&TT&DL công nhận là DSVH phi vật thể... Ngoài ra, được sự chỉ đạo của UBND huyện đã phối hợp với Đài truyền thanh huyện quay các bộ phim tư liệu về cụm di tích và lễ hội Cầu Vòng đưa lên Cổng thông tin điện tử huyện và phối hợp với các đài truyền hình, báo chí để viết về cụm di tích nhằm quảng bá giới thiệu trên nhiều websites, tạp chí của tỉnh cũng như của cả nước.

2.2.3.2. Công tác kiểm kê và xếp hạng di tích

Kiểm kê di tích là một phần rất quan trọng không thể thiếu đối với mỗi di tích. Do đó trong những năm qua, cùng với sự giúp đỡ của các cơ quan quản lý và cộng đồng dân cư địa phương, Ban quản lý cụm di tích Cầu Vòng đã rất cố gắng đi sưu tầm tư liệu để bổ sung cho hồ sơ di tích được đầy đủ hơn như: Sưu tầm những tư liệu liên quan tới công trạng của 18 vị quận công họ Dương ở Vân Cầu, phục dựng lại bài Văn Tế Ngựa và diễn tích lễ tế ngựa tại phần khai hội Đình Vòng... Năm 2002, năm 2003 UBND xã Song Vân đã phối hợp với Phòng VH&TT đề nghị Sở VH-TT, Bảo tàng tỉnh về khảo sát, lập hồ sơ đề nghị Chủ tịch UBND tỉnh xếp hạng di tích cấp tỉnh đối với cụm di tích. Năm 2011, phối hợp tiếp tục đề nghị xếp hạng di tích cấp quốc gia và cấp quốc gia đặc biệt và năm đó Ban QLDT tỉnh đã tiến hành kiểm kê lại toàn bộ các hiện vật trong cụm di tích và lập Bảng thống kê hiện vật, đánh mã số, xác định nguồn gốc, niên đại, loại vật liệu, chất liệu, kích thước, trọng lượng, miêu tả hiện vật và tình trạng hiện vật. Theo thống kê thì toàn thể cụm di tích có tổng cộng 30 tư liệu, hiện vật. Từ nguồn tư liệu thu thập được cùng với những giá trị hiện hữu trong cụm di tích, từ đó có thể tiến hành các hoạt động bảo vệ, sử dụng và phát huy giá trị của cụm di tích một cách có hiệu quả.

2.2.3.3. Công tác tu bổ và tôn tạo di tích

Trong những năm qua, nhằm đảm bảo công tác đầu tư chống xuống cấp cho các hạng mục của di tích được thiết thực và đạt hiệu quả cao, UBND xã Song Vân đã chủ động đề nghị UBND huyện và các phòng chuyên môn của huyện như Phòng VH&TT, Phòng TC-KH thường xuyên phối hợp với xã để khảo sát, đánh giá hiện trạng cụm di tích nhằm đưa vào danh mục đầu tư công của huyện để đề nghị huyện hỗ trợ kinh phí theo chương trình của huyện và đề nghị Sở VH&TT&DL hỗ trợ kinh phí theo chương trình của tỉnh.

Thực hiện chủ trương “*Nhà nước và nhân dân cùng làm*”, trong những năm qua, mức kinh phí từ ngân sách huyện hỗ trợ cho công tác tu bổ, tôn tạo di tích là tương đối lớn. Năm 2003, do ngôi đình cổ bị phá hủy do thời gian, chiến tranh, UBND huyện đã đầu tư kinh phí cùng với sự đóng góp của nhân dân tiến hành khôi phục lại ngôi đình Vòng với số tiền trên 300 triệu đồng. Năm 2008, UBND huyện tiếp tục hỗ trợ tu bổ, tôn tạo chùa Vòng với số tiền là 100 triệu đồng. Năm 2011, xây tháp chuông bằng nguồn XHH với tổng số tiền gần 50 triệu đồng. Năm 2015, tỉnh hỗ trợ kinh phí tu bổ đền Vòng với số tiền là 50 triệu đồng. Năm 2017, tu bổ lại đền Mẫu từ nguồn XHH với tổng số tiền là 630 triệu đồng; lát sân bê tông phía trước cửa đình với tổng số tiền 60 triệu đồng; trồng thêm cây cối xung quanh cụm di tích, đặc biệt là trồng tre cạnh Ngòi Vòng nhằm ngăn sạt lở cụm di tích, ngăn luồng gió, che mưa, che nắng, tạo môi trường không khí trong lành cho cụm di tích...

2.2.3.4. Công tác phối hợp tổ chức lễ hội

Hội đình Vòng được tổ chức vào ngày 15 tháng giêng và ngày 9,10,11 tháng 9 âm lịch hằng năm. Do đây là một trong 04 lễ hội trọng điểm của huyện vì vậy các lễ hội này thu hút số lượng lớn du khách thập phương đến tham dự. Do vậy, để đảm bảo được công tác tổ chức lễ hội được thành công, hằng năm Phòng VH&TT đều tham mưu UBND huyện ra văn bản chỉ đạo các địa phương khi tổ chức lễ hội phải gửi văn bản thông báo đến UBND cấp huyện trước ngày dự kiến tổ chức lễ hội ít nhất 20 ngày. Thực hiện những văn bản chỉ đạo của cấp trên trước khi tổ chức lễ hội 20 ngày UBND xã Song Vân tiến hành hoàn thiện các thủ tục văn bản báo cáo Phòng VH&TT huyện về việc tổ chức lễ hội và khi tổ chức xong đều làm văn bản báo cáo về Phòng VH&TT huyện. Bên cạnh việc thực hiện nghiêm túc các quy định trong quản lý tổ chức lễ hội, UBND xã Song Vân còn dành nhiều sự quan tâm đến việc chỉ đạo và phục dựng một số nghi lễ, trò chơi dân gian truyền thống trong lễ hội. Trên cơ sở những chứng cứ khoa học, UBND xã và Ban Quản lý cụm di tích đã có biện pháp tích cực đi tìm hiểu, xin ý kiến của các nhà nghiên cứu văn hóa trên địa bàn tỉnh, huyện nhằm khôi phục một số nghi lễ truyền thống như lễ tế ngựa, các trò chơi dân gian và khuyến khích tổ chức các môn thể thao dân tộc diễn ra trong lễ hội, việc làm này đã được nhân dân trên địa bàn xã Song Vân đồng tình, ủng hộ.

2.2.4. Công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ có trình độ chuyên môn về quản lý di tích

Xác định được vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ làm công tác quản lý di tích. Trong những năm qua, UBND huyện đã giao cho Phòng VH&TT hằng năm tổ chức các lớp tập huấn về quản lý văn hóa trên địa bàn trong đó có nội dung tập huấn về quản lý di tích. Do đó, mỗi năm một lần, Phòng VH&TT lại mở một lớp tập huấn về quản lý văn hóa trong đó có chuyên đề về quản lý di tích cho thành phần là đại diện lãnh đạo UBND xã; công chức VH-XH ở 24 xã, thị trấn và đại diện các Ban QLDT đã xếp hạng trên địa bàn, nội dung các chuyên đề của buổi tập huấn bao gồm: Thủ tục lập hồ sơ tu bổ, tôn tạo di tích; Kinh nghiệm XHH trong tu bổ di tích; Quản lý nguồn công đức trong di tích;... Đồng thời, hàng năm cử công chức và đại diện Ban QLDT tại cơ sở đi tập huấn về công tác quản lý và tu bổ di tích tại Sở VH&DL. Theo quy định của Sở VH&DL tỉnh, hàng năm có di tích nào trên địa bàn được xếp hạng hoặc hỗ trợ kinh phí tu bổ sẽ được triệu tập các thành phần là đại diện Phòng VH&TT huyện, đại diện UBND xã và Đại diện lãnh đạo thôn có di tích được hỗ trợ kinh phí, xếp hạng đi tập huấn nhằm trang bị những kiến thức về quản lý di tích và quy trình tu bổ di tích.

2.2.5. Huy động, quản lý và sử dụng các nguồn lực trong di tích

Hiện nay, nguồn lực chủ yếu cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích đó là: *Nguồn thứ nhất:* Nguồn do Nhà nước cấp cho việc bảo vệ, tôn tạo và phát huy giá trị DTLN-VH. Nguồn này chủ yếu là ngân sách trực tiếp của UBND xã Song Vân, kinh phí hỗ trợ của UBND huyện và của Sở VH&DL tỉnh dành cho các di tích tiêu biểu bị xuống cấp của tỉnh, huyện. *Nguồn thứ hai:* Nguồn huy động trong nhân dân được thu từ công tác XHH. Đây là hình thức huy động từ các tổ chức, cá nhân và nhân dân trong, ngoài xã, con em xa quê thành đạt... *Nguồn thứ ba:* Nguồn thu từ hoạt động phát huy giá trị của cụm di tích: Từ tiền đặt lễ của nhân dân hằng ngày và trong những ngày lễ tết và lễ hội, lượng kinh phí này không đáng kể chỉ đủ để hương đăng và sắm các lễ vật trong các ngày lễ, tết. Các nguồn lực này có vai trò rất lớn cho việc tu bổ, tôn tạo cụm di tích Cầu Vòng và việc quản lý, sử dụng nguồn kinh phí này được thực hiện theo đúng quy trình, đảm bảo tính công khai, minh bạch. Nguồn kinh phí được hỗ trợ từ ngân sách nhà nước và nguồn kinh phí thu từ việc phát huy giá trị di tích được thực hiện đảm bảo theo đúng quy định của nhà nước về tài chính, kế toán. Kinh phí từ nguồn XHH tu bổ, tôn tạo di tích do nhân dân đóng góp được Ban Quản lý cụm di tích ghi nhận bằng việc viết phiếu công đức; danh sách tên người công đức và giá trị công đức được niêm yết tại di tích và công khai trên hệ thống loa phát thanh của địa phương để người dân có thể giám sát.

2.2.6. Tổ chức quản lý các dịch vụ

Ở cụm di tích Cầu Vòng thì việc quy hoạch các khu dịch vụ ở xung quanh cụm di tích chưa và các hoạt động dịch vụ chỉ tập trung vào những ngày diễn ra lễ hội. Lễ hội đình Vòng diễn ra tại cụm di tích nhưng chưa quy hoạch khu vực dịch vụ hội do vậy dọc tuyến đường chạy qua cụm di tích và phía trước cửa đình, chùa người dân bày bán rất nhiều các mặt hàng như: Đồ ăn nhanh, trò chơi giải trí cho trẻ nhỏ,...Đặc biệt là ngay phía sau cổng chào vào lễ hội vẫn để cho người dân bày bán các loại rau cỏ, thịt lợn, thịt chó,...gây mất mỹ quan cho di tích. Đồng thời, việc quản lý các dịch vụ trong lễ hội vẫn còn gặp nhiều khó khăn do một số người dân núp dưới danh nghĩa bán hàng nhưng vẫn lợi dụng để chèn ép giá của khách hàng, dùng các trò chơi ăn tiền mang tính lừa lọc du khách đi lễ nhất là độ tuổi thanh thiếu niên, mặc dù đã được UBND xã tuyên truyền nhắc nhở trên cụm loa truyền thanh của khu vực lễ hội, cử Tiểu ban An ninh lễ hội thường xuyên đi nhắc nhở, thậm chí tịch thu các phương tiện hành nghề như trò chơi chiếc nón kỳ diệu, bán phi tiêu...nhưng các loại hình này vẫn diễn ra tại lễ hội hết năm này qua năm khác không được giải quyết triệt để.

2.2.7. Thanh tra, kiểm tra và khen thưởng

Thực hiện nghiêm túc các quy định về công tác thanh tra, kiểm tra, hàng năm Thanh tra Sở VH TT&DL tỉnh đều xây dựng kế hoạch thanh tra, kiểm tra các DTVL-VH trên địa bàn tỉnh. Đối với huyện Tân Yên việc kiểm tra được thực hiện thường xuyên; huyện đã thành lập Đội kiểm tra liên ngành Văn hóa thông tin và Tệ nạn xã hội nhằm kiểm tra các hoạt động văn hóa trong đó có kiểm tra các hoạt động lễ hội tại các di tích trên địa bàn. Đối với UBND xã Song Vân, hàng năm đều chỉ đạo Ban Quản lý cụm di tích thường xuyên tổ chức kiểm tra việc thu chi tài chính của di tích,... Thông qua đó đã phát hiện và tháo gỡ kịp thời những khó khăn vướng mắc trong công tác bảo vệ và phát huy giá trị của di tích; thực hiện tốt việc thu chi tài chính... Do đó trong những năm qua công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo trong công tác quản lý di tích tích hầu như không có, tạo được sự đồng thuận trong nhân dân trên địa bàn xã.

Về công tác khen thưởng, kỷ luật: Trong những năm qua UBND xã Song Vân vẫn chưa thực sự chú trọng đến công này, hàng năm UBND xã đều có tổ chức các hội nghị tổng kết về thi đua khen thưởng nhưng liên quan tới khen thưởng trong công tác quản lý DSVH chưa được UBND xã quan tâm, hiện nay UBND xã chỉ dừng lại ở khen thưởng các lĩnh vực về xây dựng nông thôn mới, an ninh trật tự, kinh tế...

2.3. Vai trò của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích

Trong những năm qua, nhờ sự tham gia tích cực của cộng đồng vào hoạt động quản lý, bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị của cụm di tích mà

cụm di tích đã được như ngày hôm nay. Sau khi di tích được xếp hạng chính cộng đồng tự nguyện thành lập Hội bản tự các cụ đình, chùa Vòng và đề nghị UBND xã phê duyệt quy chế hoạt động của Hội để cùng phối hợp với chính quyền địa phương chung tay bảo vệ cụm di tích. Trong công tác tu bổ tôn tạo, nếu không có sự chung tay góp công, góp của vào việc tu bổ, tôn tạo cụm di tích thì cụm di tích Cầu Vòng đã không được Khang trang tốt hảo như ngày hôm nay. Đặc biệt, lễ hội đình Vòng được công nhận là DSVH phi vật thể cấp quốc gia cũng chính là nhờ sự ủng hộ của cộng đồng, họ đã cung cấp cho các nhà quản lý những thông tin quan trọng về lễ hội xưa để có thể làm căn cứ khôi phục lại hội và cũng chính họ là người tạo nên sự thành công của lễ hội từ khi khôi phục năm 1998 cho đến ngày hôm nay. Đồng thời chính cộng đồng là người tham gia vào việc bảo vệ an toàn cho di tích vì di tích nằm gọn trong làng, xã do đó nếu không có cộng đồng bảo vệ và tham gia vào các hoạt động trong di tích thì di tích đó không tồn tại, không có sức sống trong cộng đồng.

2.4. Đánh giá chung

2.4.1. Những ưu điểm và nguyên nhân

2.4.1.1. Những ưu điểm

Công tác tuyên truyền, giáo dục về Luật DSVH, về giá trị của cụm di tích và về công tác bảo tồn, phát huy các giá trị di tích được UBND xã Song Vân thực hiện tương đối tốt. Công tác trùng tu, tôn tạo chống xuống cấp cụm di tích bằng các nguồn đầu tư từ ngân sách nhà nước và nhân dân đóng góp đạt hiệu quả. Công tác đảm bảo an ninh trật tự, quản lý và bảo vệ di tích luôn được đảm bảo; Công tác thanh tra, kiểm tra được tăng cường.

2.4.1.2. Nguyên nhân của ưu điểm

Được sự ủng hộ, quan tâm của các cấp ủy Đảng, chính quyền và ban ngành đoàn thể ở địa phương; được sự chỉ đạo, hướng dẫn tích cực của phòng VH&TT huyện và có sự tham gia rất tích cực của cộng đồng xã hội; UBND xã Song Vân, Ban Quản lý cụm di tích đã rất tích cực chủ động đưa nhiệm vụ bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích Cầu Vòng vào trong kế hoạch phát triển KT-XH của địa phương với nhiều chủ trương, giải pháp thiết thực cụ thể; Công tác tuyên truyền phổ biến, quán triệt các văn bản về quản lý di tích được các cấp ủy Đảng, chính quyền từ huyện đến cơ sở quan tâm, chỉ đạo thực hiện nghiêm túc; UBND xã đã có sự kết hợp chặt chẽ giữa phát triển KT-XH của địa phương với công tác quản lý cụm di tích và rất coi trọng công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm tại cụm di tích.

2.4.2. Những hạn chế và nguyên nhân

2.4.2.1. Những hạn chế

Công tác tuyên truyền, quảng bá giá trị cụm di tích chưa được thường xuyên, liên tục. Việc triển khai các văn bản chỉ đạo từ trung ương tới cơ sở còn nhiều bất cập. Đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác quản lý văn hóa

đều có trình độ đại học nhưng lại không được tuyển dụng đúng chuyên ngành. Nguồn kinh phí tu bổ, tôn tạo chưa đáp ứng được nhu cầu tu bổ, tôn tạo. Công tác quản lý các dịch vụ tại di tích chưa được quy hoạch cụ thể. Công tác thi đua, khen thưởng chưa được UBND xã quan tâm đúng mức...

2.4.2.2. Nguyên nhân của hạn chế

Nhận thức của cấp ủy, chính quyền địa phương và một bộ phận người dân trong vùng còn hạn chế; Công tác phối hợp giữa UBND xã Song Vân, Ban Quản lý cụm di tích Cầu Vòng với các cụ bản tự tại di tích chưa có sự thống nhất cho nên vẫn chưa có sự đồng thuận cao trong các hoạt động quản lý di tích; Công tác vệ sinh môi trường chưa thực sự làm quyết liệt; Nguồn kinh phí của nhà nước cấp cho việc tu sửa di tích trên địa bàn huyện trong thời gian qua đang dần bị thu hẹp, chỉ trông chờ vào nguồn XHH cho nên việc xây dựng cũng như tu sửa di tích còn gặp nhiều khó khăn; Việc chấp hành các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước của cộng đồng dân cư về công tác bảo tồn và phát huy giá trị của DTLS-VH đôi khi còn chưa liên tục, sâu sát; Công tác thi đua khen thưởng đối với công tác quản lý DTS-VH còn chưa được kịp thời, chưa được chính quyền xã quan tâm.

Tiểu kết

Qua nghiên cứu thực trạng công tác quản lý tại cụm di tích cho thấy, UBND xã Song Vân, Ban Quản lý cụm di tích trong thời gian gần đây đã có sự quan tâm hơn tới công tác quản lý di tích như: Công tác tuyên truyền trong nhân dân pháp luật về di tích; việc tổ chức thực hiện các khâu nghiệp vụ như: Kiểm kê, xếp hạng di tích; hoạt động nghiên cứu khoa học; tu bổ, tôn tạo; bảo vệ và phát huy giá trị di tích.. được quan tâm. Công tác thanh tra, kiểm tra đã được đẩy mạnh, kịp thời phát hiện, chấn chỉnh, xử lý các vi phạm, góp phần tạo môi trường văn hóa ổn định, lành mạnh trên địa bàn; vai trò của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích ngày càng được phát huy. Tuy nhiên bên cạnh những kết quả đạt được thì công tác quản lý di tích trên địa bàn xã Song Vân vẫn còn tồn tại hạn chế như: Sự quan tâm của cấp ủy Đảng, chính quyền đối với công tác bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH đã có nhưng còn ít; các hoạt động khai thác giá trị cụm di tích chưa thực sự phát huy; đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý di tích ở địa phương năng lực quản lý còn hạn chế; công tác vệ sinh môi trường chưa thực sự được quan tâm...

Như vậy, từ thực trạng trên là cơ sở để tác giả đề xuất ra được những định hướng cũng như các giải pháp đề nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích Cầu Vòng, xã Song Vân ở phần tiếp theo.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH CẦU VÒNG, XÃ SONG VÂN, HUYỆN TÂN YÊN, TỈNH BẮC GIANG

3.1. Những yếu tố tác động đến công tác quản lý cụm di tích

3.1.1. Ảnh hưởng cơ chế chính sách

Hiện nay, Đảng và Nhà nước ta đã ban hành rất nhiều các cơ chế chính sách nhằm góp phần vào việc bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH. Chính sự ra đời của các văn bản trên đã góp phần rất tích cực vào việc bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị của các DTLS-VH, nhờ đó mà nhiều di tích có giá trị tiêu biểu về mặt lịch sử, văn hóa, kiến trúc nghệ thuật đã được các cấp có thẩm quyền xếp hạng và được đưa vào trong danh mục được pháp luật bảo vệ, trong đó có cụm di tích Cầu Vòng và cũng chính nhờ có những cơ chế chính sách phù hợp đã góp phần quan trọng vào việc thu hút các nguồn vốn đầu tư cho các hoạt động tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị của các di tích không chỉ bằng các nguồn vốn từ ngân sách nhà nước mà còn thu hút được rất nhiều nguồn vốn đầu tư từ nguồn XHH; làm thay đổi nhận thức của xã hội về vị trí, vai trò, giá trị của các DTLS-VH, góp phần bảo vệ yếu tố nguyên gốc của các DTLS-VH.

3.1.2. Ảnh hưởng của nền kinh tế thị trường

Trong nền kinh tế thị trường hiện nay thì công tác bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH là một trong những nhiệm vụ rất quan trọng. Bởi hiện nay do tác động của nền kinh tế thị trường đã ảnh hưởng không nhỏ tới các di tích: Vì lợi nhuận kinh tế con người sẵn sàng lợi dụng các di tích để trục lợi. Hay hiện nay, do điều kiện kinh tế của người dân ngày phát triển vì vậy nhu cầu về xây dựng của người dân cũng tăng lên do đó bên cạnh các khu di tích đã có rất nhiều ngôi nhà cao tầng mọc lên với nhiều kiểu kiến trúc khác nhau đã phá vỡ không gian cảnh quan của di tích. Hay vào các mùa lễ hội, các hoạt động kinh doanh buôn bán được diễn ra tập lập trong và ngoài khu vực di tích, với nhiều loại hình kinh doanh đa dạng như: Bày bán các trò chơi, các hàng tạp hóa, các hàng quán ăn uống...được bày bán trong cụm di tích làm cho không gian tổ chức lễ hội cũng như không gian di tích bị ảnh hưởng. Qua đó ta thấy, trong sự phát triển của nền kinh tế thị trường hiện nay thì đã nảy sinh ra rất nhiều các mâu thuẫn giữa việc phát triển đô thị với công tác bảo tồn di tích. Đây là sự mâu thuẫn giữa cái cũ và cái mới, giữa tính dân tộc và tính hiện đại. Hy vọng rằng trong thời gian tới công tác quản lý di tích trong cả nước nói chung và xã Song Vân nói riêng cần phải quan tâm hơn nữa tới công tác này để những hiện tượng trên không còn diễn ra để trả lại sự tôn nghiêm cho cụm di tích.

3.1.3. Sự tác động, tham gia của cộng đồng trong công tác quản lý di tích

Hiện nay, sự tham gia của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH đã được chỉ ra ở rất nhiều các công trình nghiên cứu,

các hội nghị, hội thảo, tọa đàm... ở trong nước và ngoài nước. Nhưng tất cả đều tựu trung một quan điểm đó là cộng đồng có một vai trò rất quan trọng, góp phần làm cho các di tích không chỉ trường tồn với thời gian mà cộng đồng còn thổi hồn vào các di tích làm cho các di tích sống mãi với thời gian. Chính vì vậy, câu hỏi đặt ra hiện nay là làm sao để khuyến khích được sự tham gia tích cực của cộng đồng vào việc bảo tồn và phát huy giá trị các DTLS-VH thì thời gian tới cần phải tích cực tuyên truyền sâu rộng những văn bản của nhà nước cũng như địa phương đối với cộng đồng để cộng đồng hiểu và tích cực hơn trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị các DTLS-VH; có những cơ chế khuyến khích, khen thưởng động viên kịp thời để cộng đồng thấy được vai trò của mình đối với việc tham gia bảo vệ di tích.

3.2. Định hướng về công tác quản lý di tích

3.2.1. Định hướng chung trong công tác quản lý di tích

3.2.2. Định hướng của tỉnh Bắc Giang và huyện Tân Yên

3.3. Các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích

3.3.1. Nhóm giải pháp về đẩy mạnh tuyên truyền nâng cao nhận thức

3.3.1.1. Tăng cường tuyên truyền, phổ biến, quán triệt các văn bản của Đảng và Nhà nước về bảo vệ di tích

Cần phải tổ chức tuyên truyền, phổ biến trong cộng đồng về Luật DSVH và các văn bản hướng dẫn thi hành Luật DSVH cũng như thực hiện các hoạt động bảo tồn, tôn tạo, khai thác di tích, danh thắng. Việc làm này có ý nghĩa vô cùng quan trọng, giúp cho cộng đồng thấy rõ những việc được làm, những việc không được làm, đồng thời thấy rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của mình với DTLS-VH, danh lam thắng cảnh, từ đó tham gia vào việc quản lý, bảo vệ, tố giác, ngăn chặn các hành vi xâm hại di tích...Quan tâm tuyên truyền, phổ biến nhằm nâng cao nhận thức cho cộng đồng dân cư phòng ngừa các hoạt động mê tín dị đoan, các tệ nạn xã hội khác lợi dụng hình ảnh của di tích, lợi dụng những khi tổ chức lễ hội tại di tích để hoạt động...Cần chú ý tuyên truyền tới thế hệ trẻ, giúp cho các thế hệ mai sau có nhận thức đúng, hiểu biết sâu sắc và tự hào về truyền thống văn hóa của dân tộc mình. Do đó, cần đưa vào tuyên truyền, giáo dục trong các trường học, hay tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về các văn bản quy định hay tìm hiểu về các DTLS-VH và danh lam thắng cảnh của địa phương. Qua đó, chắc chắn sẽ giúp cho lớp trẻ hiểu rõ hơn về các quy định của Đảng và Nhà nước về bảo tồn, phát huy DTLS-VH và hiểu rõ hơn về lịch sử, văn hóa của địa phương một cách tốt nhất. Từ đó góp phần vào việc hoàn thiện nhân cách, đạo đức, biết trân trọng DSVH của dân tộc.

3.3.1.2. Tuyên truyền, xây dựng mô hình giáo dục truyền thống tại Cụm di tích Cầu Vòng

Tăng cường phối hợp với các trường học trên địa bàn xã tổ chức các giờ học ngoại khóa cho các em học sinh tại các trường học trên địa bàn tới tìm

hiểu về di tích. Phối hợp với Hội cựu chiến binh, Hội Người cao tuổi, các ban ngành đoàn thể của xã tổ chức các mô hình hoạt động như: Nói chuyện tuyên truyền giới thiệu về những sự kiện lịch sử, những người anh hùng có liên quan tới cuộc khởi nghĩa Nông dân Yên Thế... ở tại di tích để các em càng thêm tự hào về truyền thống của quê hương. Phối hợp với Huyện đoàn, Đoàn xã tổ chức các buổi kết nạp đoàn viên tại di tích và tổ chức nhiều các hoạt động, các trò chơi dân gian truyền thống tại di tích để từ đó tuyên truyền về di tích... Khuyến khích các đơn vị, trường học, chi bộ Đảng cơ sở tổ chức các sự kiện quan trọng tại di tích. Đây chính là cách giáo dục truyền thống và đem lại hiệu quả đối với đông đảo học sinh và quần chúng nhân dân. Việc tuyên truyền cho nhiều đối tượng khác nhau với nhiều hình thức như: Tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, trên mạng internet, mạng xã hội, các hoạt động ngoại khóa của các trường học thuộc các cấp, trong đó chú ý đến học sinh THCS, THPT ở huyện Tân Yên. Việc áp dụng mô hình giáo dục tại cụm di tích Cầu Vòng có ý nghĩa lớn trong việc giáo dục truyền thống văn hóa và ý thức bảo tồn DSVH của dân tộc.

3.3.1.3. Tuyên truyền quảng bá hình ảnh và giá trị của cụm di tích Cầu Vòng

Cần đưa cụm di tích vào các tour du lịch khác mới lạ, hấp dẫn, phong phú để thu hút du khách đến tham quan cụm di tích. Thường xuyên cử cán bộ tham gia các lớp tập huấn về du lịch và hướng dẫn viên du lịch do Phòng VH&TT huyện tổ chức để đào tạo đội ngũ hướng dẫn viên có trình độ để đáp ứng nhu cầu của khách tham quan khi đến với di tích.

Hiện nay, công nghệ thông tin ngày càng phát triển mạnh, mọi người dân đều có thể tiếp cận với các phương tiện thông tin đại chúng một cách thường xuyên. Trong thời gian tới, Ban quản lý cụm di tích Cầu Vòng cần nghiên cứu lập các trang mạng xã hội như zalo, facebook... để đăng tải thông tin hình ảnh và giới thiệu về cụm di tích Cầu Vòng để giúp cho du khách thập phương có thể tìm hiểu được thông tin về cụm di tích này.

Đồng thời cần tăng cường biên tập và phát các tin, bài tuyên truyền, giới thiệu về cụm di tích Cầu Vòng và lễ hội đình Vòng trên Đài truyền thanh của huyện, xã; tiến hành quay phim, ghi hình có lời bình giới thiệu về cụm di tích như vậy mới giúp cho cộng đồng dân cư trong và ngoài huyện hiểu rõ, sâu hơn về giá trị cụm di tích. Ngoài ra, Ban Quản lý cụm di tích Cầu Vòng cần nghiên cứu viết, biên tập và xuất bản các ấn phẩm giới thiệu về cụm di tích dưới nhiều hình thức khác nhau như: Tờ gấp, tờ rơi hay sách giới thiệu về cụm di tích để giới thiệu đến đông đảo khách tham quan khi có điều kiện về thăm cụm di tích...

3.3.2. Nhóm giải pháp về nhân sự và cơ chế chính sách

3.3.2.1. Hoàn thiện hệ thống văn bản pháp quy

Hiện nay, các cơ quan, ban ngành ở Trung ương, tỉnh đã ban hành rất nhiều các văn bản liên quan tới việc bảo tồn và phát huy giá trị DSVH. Tuy

nhiên hệ thống văn bản này khi đưa vào áp dụng thực tế tại các địa phương còn có những mặt bất cập, chưa phù hợp với tình hình thực tế. Vì vậy, trong thời gian tới các Bộ, ngành Trung ương, tỉnh cần tiếp tục nghiên cứu, tham mưu với Chính phủ, Quốc hội để hoàn thiện hệ thống văn bản pháp quy về DSVH nhằm giúp cho các địa phương, cơ sở để quản lý các DSVH một cách có hiệu quả nhất. Ngoài ra, hiện nay việc quản lý tiền công đúc, tiền giọt dầu tại các di tích trong cả nước vẫn còn nhiều bất cập, việc sử dụng kinh phí còn gây nhiều tranh cãi giữa UBND xã, Ban QLDT và các cụ bản tự. Do vậy, trong thời gian tới cần phải có những quy định cụ thể về quản lý và sử dụng các nguồn tài chính tại các di tích vì hiện nay các văn bản hướng dẫn còn chung chung, không cụ thể. Việc xây dựng quy định này phải được thực hiện một cách công khai, minh bạch và có hiệu quả. Đồng thời, cần có những chính sách, cơ chế hỗ trợ cho những người trực tiếp trông coi; cần khuyến khích, động viên kịp thời bằng các hình thức khen thưởng cho những người có công bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH; đưa ra những quy định cụ thể, rõ nét hơn nữa đối với việc tiếp nhận đồ thờ tự và hiện vật vào trong di tích, tránh việc tiếp nhận, bài trí đồ thờ tự không phù hợp với di tích.

3.3.2.2. Tăng cường đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ nghiên cứu, kỹ năng quản lý cho đội ngũ cán bộ quản lý di tích

Đối với đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý về DSVH cần phải được ưu tiên cử đi đào tạo, bồi dưỡng nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ. Đồng thời hằng năm UBND xã cần xây dựng kế hoạch đào tạo bồi dưỡng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu nguồn nhân lực của xã trong đó có nội dung bồi dưỡng cán bộ làm công tác quản lý DTLS-VH ở xã. Hiện nay, trên địa bàn huyện có rất nhiều các công ty về xây dựng và có rất nhiều đội ngũ kiến trúc sư, kỹ sư làm việc tại các công ty này. Tuy nhiên, hiện nay 100% các kỹ sư trên địa bàn huyện chưa được tham gia các lớp đào tạo về tu bổ di tích và đều chưa có chứng chỉ hành nghề hoặc chứng chỉ hoạt động về DSVH do Bộ VH-TT&DL cấp. Do đó trong thời gian tới cần phải đề nghị Sở VH-TT&DL tiếp tục đề nghị Bộ VH-TT&DL tăng cường mở các lớp đào tạo và cấp chứng chỉ hành nghề về cơ sở cho các thành phần trên. Như vậy thì các thành phần trên mới được trực tiếp tham gia thi công tu bổ di tích.

3.3.2.3. Tăng cường đầu tư nguồn kinh phí cho công tác bảo vệ và tu bổ tôn tạo cụm di tích

Trong thời gian tới UBND xã Song Vân cũng cần cân đối nguồn ngân sách của địa phương để chi cho các hoạt động tu bổ tại di tích, khi cấp trên đầu tư kinh phí thì xã cần phải có nguồn đối ứng để thấy được sự quan tâm của UBND xã đối với công tác này. Ngoài ra, Sở VH-TT&DL tỉnh cũng cần tham mưu HĐND tỉnh ban hành 01 Nghị quyết riêng về hỗ trợ di tích để tăng cường đầu tư kinh phí trên quan điểm đầu tư có trọng điểm, không dàn trải nhằm kích cầu cho các địa phương tu bổ, tôn tạo các di tích một cách có

hiệu quả. Đồng thời cần gắn việc đầu tư kinh phí với công tác quản lý, sử dụng có hiệu quả nguồn vốn đầu tư, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, đặc biệt là vai trò giám sát của cộng đồng dân cư nơi có cụm di tích.

3.3.3. Nhóm giải pháp về bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích

3.3.3.1. Tăng cường các hình thức bảo vệ, chống xâm lấn cụm di tích Cầu Vòng

Hiện nay, do cụm di tích Cầu Vòng nằm ngay cạnh ngôi Vòng do đó đến mùa mưa thì nước ở ngôi Vòng dâng cao gây sạt lở gây nguy hại cho di tích vì vậy cần phải có phương án kè đá toàn bộ phần ngôi Vòng chạy qua di tích để tránh cho dòng chảy lấn chiếm gây sạt lở di tích và cũng tạo cảnh quan đẹp cho di tích. Về xâm lấn cụm di tích của các hộ dân xung quanh di tích cần chỉ đạo lực lượng công an của xã khi xây dựng kế hoạch kiểm tra năm thì phải đưa nội dung tiến hành kiểm tra, xử lý không để xảy ra tình trạng vi phạm về trật tự xây dựng, lấn chiếm đất đai, cảnh quan của các di tích trong đó có cụm di tích Cầu Vòng; Cần có quy hoạch khu dịch vụ hội để tránh tình trạng các trường hợp kinh doanh buôn bán tự do lấn chiếm hết không gian, cảnh quan di tích. Hiện nay, do nền kinh tế ngày càng phát triển, các hộ dân bắt đầu có điều kiện về mặt vật chất cho nên họ muốn xây dựng các ngôi nhà cao tầng để ở... Do vậy, để tránh tình trạng xây dựng nhà ở cao quá quy định, UBND xã Song Vân cần theo dõi chặt chẽ vấn đề này và cần đình chỉ các công trình xây dựng vi phạm gây ảnh hưởng tới cảnh quan di tích. Ban quản lý cụm di tích cần làm ngay những biển báo cấm vớt gỗ, thả vịt, vớt rác bừa bãi, biển cấm các hoạt động kinh doanh trong phạm vi khuôn viên cụm di tích. Cần phải tuyên truyền cho nhân dân trong xã Song Vân bằng các phương tiện thông tin đại chúng như đài truyền thanh xã, loa truyền thanh của thôn để ngăn chặn những hành vi xâm lấn di tích trên.

3.3.3.2. Tăng cường công tác quản lý, bảo quản, tu bổ tôn tạo và đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, hạ tầng kỹ thuật cho cụm di tích Cầu Vòng

Hiện nay, theo quy hoạch tổng thể cụm di tích đã được phê duyệt thì cụm di tích Cầu Vòng cần phải thực hiện các hạng mục như sau: *Về khuôn viên di tích* cần phải mở rộng về phía đông nam để làm sân lễ hội; mở rộng về phía tây bắc và phía đông bắc để nắn chỉnh khuôn viên và xây dựng hạng mục phụ trợ. *Về tu bổ, phục hồi, tôn tạo* cụm di tích Cầu Vòng cần phải tu bổ, tôn tạo lại bằng vật liệu truyền thống trên nền móng cũ, theo đúng phương hướng, đúng quy mô vốn có. Cải tạo xối vạt và giếng chùa tại vị trí cũ. Tôn tạo cổng tứ trụ, cổng hai trụ và nhà chuông có hình thức phù hợp với không gian di tích bằng vật liệu truyền thống. Xây dựng các công trình phụ trợ như: Nhà từ đình, am hóa vàng, nhà tăng ni, khu bếp – tắm và nhà vệ sinh tại vị trí thích hợp. *Về xây dựng hệ thống hạ tầng, giao thông*: Mở rộng đường qua di tích; xây dựng bãi đỗ xe nhằm đáp ứng nhu cầu đi lại, tham quan, tế lễ của du khách; xây dựng hệ thống hạ tầng, giao thông sân đường nội bộ, cấp điện, cấp nước, thoát nước, cây xanh cảnh quan trong khuôn

viên di tích, đảm bảo vệ sinh môi trường; dựng bia ghi sự kiện về khởi nghĩa Yên Thế gắn với cụm di tích; xây dựng tường rào bảo vệ cho khuôn viên di tích. Như vậy, cụm di tích Cầu Vòng còn rất nhiều các hạng mục công trình chưa được cải tạo, nâng cấp do đó thời gian tới các cấp các ngành cần quan tâm đầu tư những hạng mục này nhằm giúp cho cụm di tích ngày càng khang trang, tốt hảo và thu hút được nhiều du khách đến tham quan, văn cảnh cụm di tích...

3.3.3.3. Tăng cường công tác quản lý và sự phối hợp trong tổ chức lễ hội

Tăng cường công tác chỉ đạo, phối hợp với Hội bản tự đình, chùa Vòng để tạo được sự đồng thuận, thống nhất giữa cơ quan quản lý nhà nước với các cụ bản tự trong việc tổ chức lễ hội; phải xây dựng kế hoạch tài chính cụ thể để chi cho hoạt động lễ hội. Tăng cường các hình thức tuyên truyền giáo dục về pháp luật trong sinh hoạt về lễ hội, về những điều nên và không nên, được và không được làm trong thực hành lễ hội để người dân tự giác, ý thức hướng theo cái đẹp, phù hợp với thuần phong, mỹ tục, được pháp luật cho phép và bài trừ các tệ nạn xã hội diễn ra trong lễ hội. Cần phải công khai các khoản chi phí từ lễ hội, phân rõ chức năng của từng bộ phận làm cơ sở truy cứu khi xảy ra sai phạm, đồng thời các cơ quan thanh tra, giám sát cần kiểm tra, xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm. Cần đổi mới công tác quản lý nhà nước tại lễ hội, trước hết cần chú trọng đến công tác quản lý lễ hội. Với mục đích vừa phát huy mặt tích cực của lễ hội đối với đời sống tinh thần của nhân dân, vừa loại trừ các biểu hiện hoạt động lệch chuẩn, trong các kỳ lễ hội. Từ đó, có thể đưa ra các chính sách và các giải pháp mang tính cụ thể và khả thi để công tác tổ chức lễ hội ngày càng được tốt hơn.

3.3.3.4. Nâng cao vai trò của cộng đồng trong hoạt động phối hợp bảo vệ và phát huy giá trị của cụm di tích Cầu Vòng

Chính quyền địa phương cần tạo điều kiện thuận lợi nhất để cho người dân ở chính nơi có di tích tham gia vào việc bảo vệ, sử dụng và khai thác giá trị của di tích. Vì việc trao cho người dân quyền tham gia vào hoạt động quản lý, trông nom và bảo vệ cũng làm cho người dân thấy được quyền làm chủ của mình đối với di tích, từ đó tạo niềm tin, ý thức trách nhiệm của họ đối với di tích. Tăng cường sự phối hợp giữa chính quyền và cộng đồng nơi có di tích. Vì cộng đồng sẽ là người kết nối nhanh nhất với cơ quan quản lý nhà nước nếu như họ phát hiện ra những vi phạm hoặc sự xuống cấp của di tích. Cần bổ sung các quy định cụ thể về ưu đãi đầu tư, hỗ trợ, giảm hoặc miễn thuế cho các hoạt động được thực hiện từ các nguồn kinh phí ngoài ngân sách nhà nước theo quy định của pháp luật về thuế. Cần chú ý biểu dương, khen thưởng kịp thời đối với những tổ chức, cá nhân tham gia tích cực và có hiệu quả trong việc trùng tu, tôn tạo cũng như phát huy giá trị của di tích mà không vì mục đích lợi nhuận. Thường xuyên tuyên truyền, phổ biến các mô hình XHH hoạt động tốt, các tổ chức cá nhân tích cực trong các hoạt động XHH...nhằm vận

động các nhà hảo tâm, các mạnh thường quân tích cực tham gia công đức kinh phí vào việc tu bổ, tôn tạo cụm di tích trong thời gian tới.

3.3.3.5. Phát huy giá trị của cụm di tích Cầu Vòng gắn với phát triển du lịch ở địa phương

Cần phải tích cực hơn nữa trong công tác quảng bá về lễ hội đình Vòng trên các phương tiện thông tin đại chúng nhằm thu hút hơn nữa khách tham quan về với di tích. Chủ động xây dựng các sản phẩm du lịch đặc thù của địa phương; phối hợp với cơ quan chuyên môn của huyện để gắn kết điểm di tích với các tour, tuyến du lịch của huyện nhằm khai thác có hiệu quả điểm du lịch. Quan tâm đào tạo một đội ngũ hướng dẫn viên du lịch tại điểm cho di tích như cần lựa chọn từ 01-02 người có khả năng để hướng dẫn, giới thiệu về cụm di tích để đáp ứng nhu cầu tìm hiểu về cụm di tích của khách tham quan. Quan tâm đến việc quy hoạch khu dịch vụ hội; sớm mở rộng khuôn viên di tích để làm sân lễ hội, xây dựng bãi đỗ xe; xây dựng tường rào bảo vệ di tích. Để khắc phục tình trạng tắc nghẽn giao thông, bày bán tràn lan, tăng giá dịch vụ gửi xe, ăn xin, không có hướng dẫn viên... cần có sự phối hợp giữa chính quyền địa phương và một số ngành liên quan thì mới có thể giải quyết tận gốc của vấn đề. Chỉ có như vậy mới vừa bảo vệ tốt cụm di tích vừa phát triển được du lịch bền vững tại cụm di tích.

3.3.3.6. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý các vi phạm và biểu dương, khen thưởng về di sản văn hóa theo quy định của Luật DSVH

Cần tăng cường sự phối hợp hay tranh thủ xin ý kiến của các cơ quan chuyên môn cấp trên trong quá trình thực hiện việc thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo và xử lý vi phạm pháp luật về DSVH, đảm bảo phát hiện, xử lý kịp thời các vi phạm, không để tồn tại dây dưa, kéo dài, rơi vào im lặng, trốn tránh trách nhiệm. Cần phối hợp tốt với Thanh tra Sở VHTT&DL về kiểm tra công tác tổ chức lễ hội đình Vòng để thông qua đó nhằm phát hiện và xử lý kịp thời các tổ chức, cá nhân vi phạm trong công tác tổ chức lễ hội. Cần quan tâm tới công tác thi đua khen thưởng trong công tác quản lý DSVH như: Cần kịp thời phát hiện, biểu dương, khen thưởng các tổ chức, cá nhân có nhiều đóng góp cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị DSVH và các tập thể cá nhân chấp hành nghiêm chỉnh pháp luật về DSVH tại địa phương.

3.3.3.7. Tăng cường công tác nghiên cứu khoa học

Cần nghiên cứu xây dựng và triển khai kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ ở địa phương trong đó có đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý văn hóa, nhằm xây dựng một đội ngũ cán bộ có trình độ chuyên môn cao về nghiên cứu, ứng dụng khoa học, công nghệ vào việc bảo tồn và phát huy giá trị DTLS-VH tại địa phương. Cần nghiên cứu đề ban hành những cơ chế, chính sách phù hợp đối với cụm di tích và ban hành những quy định cụ thể đối với việc triển khai nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ

vào hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị cụm di tích. Cần nghiên cứu lập số kiểm kê di tích trên hệ thống phần mềm điện tử để hệ thống hóa tư liệu, hiện vật và hệ thống tượng phật trong di tích. Quan tâm xây dựng và triển khai các chương trình phối hợp của ngành dọc cấp trên về nghiên cứu, ứng dụng khoa học, công nghệ trong bảo vệ và phát huy giá trị DTLS-VH.

Tiểu kết

Trong chương 3, tác giả đã tập trung nghiên cứu, phân tích tất cả các yếu tố ảnh hưởng đến cụm di tích Cầu Vòng như cơ chế chính sách, kinh tế, cộng đồng và đưa ra 03 nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng.

Các giải pháp nhằm nâng cao công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng luôn là vấn đề quan trọng, bên cạnh những kết quả đạt được trong quản lý cụm di tích Cầu Vòng vẫn còn những hạn chế cần được giải quyết kịp thời, chính những tồn tại này đã ảnh hưởng ít nhiều đến công tác quản lý. Tác giả luôn nhận thức được vai trò cũng như phát huy được các giá trị của cụm di tích Cầu Vòng là việc làm rất cần thiết, nhất là trong quá trình phát triển của đất nước sẽ có nhiều tác động đến di tích.

Với những giải pháp đã đưa ra trong chương 3 nhằm mục đích nâng cao được hiệu quả trong công tác quản lý cụm di tích Cầu Vòng, đồng thời khắc phục được nhiều vấn đề còn tồn tại hướng tới hoàn thiện công tác quản lý di tích ở cơ sở trên địa bàn huyện Tân Yên nói chung và xã Song Vân nói riêng.

KẾT LUẬN

Bảo tồn và phát huy giá trị DTLS-VH là một trong những nhiệm vụ rất quan trọng trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay để nhằm hướng tới xây dựng được một nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, đây là một nhiệm vụ to lớn, đòi hỏi sự cố gắng nỗ lực của Đảng, Nhà nước, của nhân dân và toàn xã hội.

Trong những năm qua, nhờ được sự quan tâm của các cấp ủy, chính quyền nên cụm di tích đã được công nhận là di tích lịch sử cấp quốc gia đặc biệt. Lễ hội đình Vòng được quan tâm khôi phục và được công nhận là DSVH phi vật thể cấp quốc gia. Công tác quản lý nhà nước về DTLS-VH đã được quan tâm. Công tác tuyên truyền, giáo dục được thực hiện thường xuyên, liên tục. Công tác trùng tu, tôn tạo chống xuống cấp cụm di tích được quan tâm. Công tác đảm bảo an ninh trật tự, quản lý và bảo vệ di tích luôn được đảm bảo. Việc kiểm kê và bảo quản tốt các hiện vật trong di tích được thực hiện tốt. Công tác thanh tra, kiểm tra được tăng cường góp phần thực hiện nghiêm Luật DSVH và các quy định khác của địa phương... Tuy nhiên, từ thực tiễn trong công tác quản lý DTLS-VH ở cụm di tích Cầu Vòng cũng đang đặt ra những vấn đề bức xúc, đòi hỏi các cấp chính quyền, các cơ quan chức năng và xã hội cần quan tâm tìm cách giải quyết như: Cách nhận thức và tiếp cận của các nhà quản lý văn hóa cũng như của nhân dân trên địa bàn về DTLS-VH chưa toàn diện, đầy đủ; hiện tượng vi phạm, xâm hại không gian di tích vẫn diễn ra; công tác thanh tra giám sát, kiểm tra chưa thực sự hiệu quả; công tác tuyên truyền, quảng bá về di tích chưa đa dạng; sự phối kết hợp giữa chính quyền địa phương với các cụ bản tự nơi có di tích còn hạn chế...

Trên cơ sở những bất cập, hạn chế đã nêu ở trên, Luận văn đã phân tích và nêu ra những khái niệm cần thiết về quản lý DTLS-VH, giới thiệu khái quát về xã Song Vân, về cụm di tích Cầu Vòng, phân tích những giá trị tiêu biểu của di tích; đánh giá thực trạng, nêu ra những ưu điểm hạn chế; đánh giá những yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý của cụm di tích nhằm đưa ra những định hướng, những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác quản lý DTLS-VH của cụm di tích Cầu Vòng nhằm vừa phát triển du lịch góp phần thúc đẩy phát triển KT-XH của địa phương trong thời gian tới.

Để bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH trên địa bàn huyện Tân Yên nói chung và DTLS-VH cụm di tích Cầu Vòng nói riêng thì việc tìm ra được những giải pháp phù hợp, hiệu quả phục vụ cho việc bảo tồn và phát huy nó là rất quan trọng. Tác giả hy vọng rằng với những nội dung nghiên cứu trong Luận văn sẽ góp phần giúp cho các tổ chức cá nhân trong cả nước nói chung và nhất là Ban Quản lý cụm di tích Cầu Vòng rời riêng có thể tham khảo và vận dụng linh hoạt vào thực tiễn của địa phương để bảo tồn và phát huy giá trị của các DTLS-VH nhằm phát triển du lịch góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội trên quê hương mình trong thời gian tới.